

Білім беру саласындағы инновациялар
Инновации в образовании
Innovations in education

FTAMP 14.37.01

Г.Ә.АБДИКАРИМОВА¹, А.З.ТУРСЫНБАЕВ², Ә.Ж.ТАСТАНОВ³,
У.К.АЛИМКУЛОВА², Э.Т.АБДРАШОВА²

¹Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті (Алматы, Қазақстан),

²Шымкент университеті (Шымкент, Қазақстан),

³Халықаралық туризм және меймандостық университеті (Түркістан, Қазақстан),

Abdi_1965@mail.ru; zav_alia@mail.ru; tastanov_70@mail.ru;

<https://doi.org/10.51889/2020-4.2077-6861.08>

ЖАҢА ТЕХНОЛОГИЯНЫ БІЛІМ САЛАСЫНДА ПАЙДАЛАНУДЫҢ
МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Аңдатпа

Бүгінгі ғылыми-техникалық прогрестің қарқынды дамуы кезінде өндірісті автоматтандыру, компьютерлендіру мәселесімен тығыз байланысты өркендетіп отырған өтпелі кезеңде мектеп оқушыларына ғылым негіздерін меңгеруде білімді әлемдік стандартқа жақындату, оқытудың мазмұны мен әдістерін жаңарту арқылы білім сапасын көтеру мемлекеттік мәселе болып отыр. Бұл мәселелерді ойдағыдай шешу мектептің материалдық базасына, оқу-әдістемелік құралдардың ғылыми-әдістемелік негізде жасалуына, мұғалімдердің ұстаздық еңбекті жаңа технологиялық тұрғыда ұйымдастыруына, сонымен бірге, мектеп басшыларының педагогикалық бірлігіне, оқу-тәрбие үрдісінің бүгінгі күн талабына сай ұйымдастыра білуіне байланысты болмақ. Ғылым мен техникалық прогрестің дамуы, қоғамның өзгеруі, жаһандану заманының басталуы, білім мазмұнын жаңа оқулықтар арқылы жаңартуға мол мүмкіндіктер туғызды. Әрбір ұстаз өз Отанын шексіз сүйетін, білімді, іскер, адамгершілігі мол, парасатты, мәдениеті жан-жақты жетілген ұрпақ дайындауға міндетті. Ол үшін мұғалім өзі оқытатын пәндердің ғылыми-әдістемелік деңгейін ғылыми тұрғыда ұйымдастырғанда, яғни, сабақта әртүрлі әдіс-тәсілді кешенді жоспармен пайдаланғанда ғана қолы жетеді. Қазіргі таңда әлемдік оқу үдерісінің өзегі жаңа технологиялар мектеп практикасына енгізілген.

Түйін сөздер: оқу үдерісі; инновациялық білім беру; педагогикалық технология; әдістер кешені; тірек белгілер; модульдік оқыту; жеке тұлға.

Кіріспе. Ертеңгі келер күннің бүгіннен гөрі нұрлы болуына ықпал етіп, адамзат қоғамын алға апаратын құдірет күш – тек білім. Педагогикалық технология мен жеткілікті түрде қаруланған мұғалімнің іс-әрекеті тиімді болатыны мәлім. Мұғалімдердің іс-тәжірибесінде әртүрлі оқыту технологияларын пайдалану, оның жетістіктерін болжау, өз бетінше жобалау мен құрастыру негізінде жоғары нәтижелерге қол жеткізуге ұмтылыс бар екендігі байқалады. Еліміздің болашағы көркейіп, өркениетті елдер қатарына қосылуы бүгінгі ұрпақ бейнесінен көрінеді.

Зерттеу әдіснамасы. Қазіргі білім беру сапасындағы түйткіл – әлеуметтік педагогикалық және ұйымдастыру тұрғысынан білім мазмұнына жаңалық енгізудің тиімді жаңа әдістерін іздестіру, оларды жүзеге асыратын мұғалімдерді даярлау [1].

Мұғалімдерді даярлау қай уақытта да, ең өзекті мәселелер қатарына кіретіні белгілі жәйт. Олай болатыны – қоғамның әлеуметтік-экономикалық міндеттері заманына сай өзгерістерге ұшырап, өскелең ұрпақты оған лайықтап өмірге бейімдеудің жаңа талаптары туындап отырады.

Бұл тығырықтан шығудың бірден-бір жолы – оқу-тәрбие үрдісінде инновациялық әдіс-тәсілдерді енгізу, оқушылардың білімге деген қызығушылығын, талпынысын арттырып, өз бетімен ізденуге, шығармашылық еңбек етуіне жол ашу. Сондықтан, біз қазіргі кезде оқыту үрдісінде заманға сай, оқытудың жаңа педагогикалық әдістерін қолданамыз. Жаңа әдістер оқушылардың оқу барысында олардың білімділікке, ізденімпаздыққа, оқуға ынтасын ашады. Жаңа бағыт береді, жалығу мен жалқаулыққа, бейғамдыққа ұрынуына аса жол бермейді [2].

Елбасымыз Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстан – 2030» Қазақстан халқына арналған Жолдауында: «Біздің жас мемлекетіміз өсіп, жетіліп, кемелденеді, біздің балаларымыз бен немерелеріміз онымен бірге ер жетеді. Олар өз ұрпағының жауапты да жігерлі, білім өрісі биік, денсаулықтары мықты өкілдері болады. Олар балаларының экономика жағдайында жұмыс істеуге, қазақ, орыс, ағылшын тілдерін еркін меңгеруге, бейбіт, жылдам өркендету үстіндегі, күллі әлемге әйгілі, әрі сыйлы өз елінің патриоттары болады» деп, ертеңгі келер күннің бүгінгіден гөрі нұрлы болуына ықпал етіп, адамзат қоғамын алға апаратын құдіретті күш пен білімге тән екенін көрсетті. Жас мемлекетіміздің болашағы – бүгінгі мектеп оқушылары. Бәріне бірдей талап қойып, олардың табиғи қабілеттерін, нақты мүмкіндіктерін анықтап оқыту – бүгінгі күннің өзекті мәселесі. Білім беру саласы қызметкерлерінің алдына қойып отырған басты міндеттемелердің бірі – оқытудың әдіс-тәсілдерін үнемі жетілдіру. Еліміздегі тәуелсіздіктің әсері қоғам дамуының барлық салаларын қамтып, әлемдегі жаңа мазмұнды озық тәжірибелерге негізделген оқу-тәрбие үрдісінің қалыптасуына ықпал етті [3].

Әрбір өсіп келе жатқан ұрпаққа тәлім-тәрбие беру, олардың рухани жаңарып жандануына тірек те, тетік те болатын мектеп екендігі бәрімізге белгілі. Сондықтан да, оқушылардың ой-өрісін, ұлттық мәдениетін, ұлттық рух пен сана-сезімін дамытып, алғыр тұлғаны қалыптастыруда тәрбие жүйесіндегі инновациялық іс-әрекеттердің ендірілуі

үлкен жетістіктерге жетелеуде. Ғылыми-педагогикалық әдебиеттерде іс жүзінде анықталып табылған оқыту үрдісінің нәтижесін көрсететін әдіс-тәсілдері, түрлері көбінде жаңашыл, инновациялық деп атайды.

«Инновация» ұғымы педагогиканың сөздік қорына ежелден енген. Ол кейбір ғалымдардың еңбектеріне «жаңа» «жаңалық енгізу» деп көрсетіледі. Кей ғалымдар оны «өзгеріс» деген терминмен анықтайды. Біздің ойымызша, бұл түсініктер кең мағынадағы терминдер мен білім беру жүйесіндегі кезкелген өзгерісті сипаттайды [4].

Инновация термині қазір де білім берудің теориясы мен практикасында кеңінен қолдануда. Бірақ, ғылымда бұл терминнің нақтылы анықтамасы белгілі бір дәреже ретінде берілмеген. Берілетін анықтамалардың көпшілігі бұл ұғымды кеңінен терең таныта алмайды. Инновацияны «білім беру жүйесіндегі жаңалық енгізу» деп айтсақ, «Введение принципиального в обязательную систему» ұғымының мағынасын тарылтқан болар едік [5].

Инновация ұғымы ең бірінші XIX ғасырда мәдениет танушылардың зерттеуінен пайда болды, яғни, бір мәдениет түрлерін, екінші ел мәдениетіне енгізу дегенді білдіреді және бұл ұғым этнографияда әлі күнге дейін сақталған. Инновация жаңа, жаңалық, жаңарту дегенді білдіреді. С.И.Ожегов сөздігі бойынша, инновация – бірінші рет шыққан, жасалған, жуық арада пайда болған, бұрынғының орнын басатын, алғаш ашылған, бұрыннан таныс емес енгізілген жаңалық.

«Инновация» ұғымын әр елде әртүрлі түсінген, кейбір мемлекеттерде (АҚШ, Нидерланды) бұл термин кең таралса, ал Аравия, Жапония мемлекеттерде «инновация» ұғымын сөздіктерде кезіктіру мүмкін емес. Сондықтан, әр елде бұл құбылысқа қандай көзқарас қалыптасқанын анықтау мақсатымен ғылыми-педагогикалық техникалық саяси әдебиеттерді, зерттей келе, Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы (ТМД) елдерінде, әсіресе, Ресей және басқа да алыс/жақын шет елдерде, Қазақстан

мемлекетінде «инновация» ұғымына берілген анықтамаларды жинадық.

«Ғылымның қайнар көзі» – Ресейде «инновация» ұғымына өте күдікпен қараған: XIX-XX ғғ. басында бірде-бір білім реформаларында бұл термин кездеспейді. Негізінде, реформа жүзеге асқан, яғни, инновациялық үрдіс өткен, бірақ, «инновация» термині еш жерде аталмайды. Инновация деген ұғымның өзін қарастырсақ, ғалымдардың көбі оған әртүрлі анықтамалар берген. Мысалы: инновация ұғымының әр елдегі, әр түрлі уақытта берілген анықтамалары: «инновация» ұғымына берілген ең ескі емес анықтама, бұл салада американдық және еуропалық көлемді зерттеулер иесі Э.М.Роджерс инновацияны былайша түсіндіреді: «Инновация – нақтылы бір адамға жаңа болып табылатын идея».

Инновация термині қазір де білім берудің теориясы мен практикасында кеңінен қолданылуда. Бірақ, ғылымда бұл терминнің нақты анықтамасы белгілі бір педагогикалық категория ретінде берілмеген. Көптеген ғылыми педагогикалық еңбектерінде «инновация» ұғымын білім беру жүйесінде жаңалықтарды жасап шығару, игеру, қолдану және тарату іс-әрекеті деп сипаттайды. Атап айтсақ, Н.Р.Юсуфбекова «О педагогической инноватике» деген еңбегінде «Инновация - білім беру жүйедегі жаңартудың үрдісі» – деп көрсетеді. Сонымен қатар, ол инновациялық үрдіс дегеніміз – жаңалықтарды жасау, оны педагог ғалымдардың оқыту мен тәрбие беру тәжірибесінде қолдануы, деп түсіндіреді. Автордың пікірі бойынша, педагогикалық инновацияға үш блок түсініктер мен идеяларды енгізуге болады: біріншіден, жаңалықты жасау жіктеуі, «жаңалық критерийлері», екіншіден, оларды қабылдау түйткілін зерттеу, педагогтардың берген бағасы, үшіншіден, жаңаны білім беру жүйесінде қолдану. Яғни, инновациялық үрдіс дегеніміз педагогикалық жаңалықтардың динамикалық бірлігін педагогтардың тәжірибесінде ғылыми негізде қолдану [6].

Зерттеу әдістері мен оны ұйымдас-

тыру: мемлекеттік білім стандарты деңгейінде оқу үрдісін ұйымдастыру үшін жаңа педагогикалық технологияларды келесідегідей ендіруді міндеттейді:

– болашақ мұғалімдерді ақпаратты қоғам жағдайында оқып білім алуға, өмір сүруге бейімдеу [7];

– жаңа ақпараттық және телекоммуникациялық технологияға бейімделген білім берудің ғылыми әдістемелік базасын жасау, білім беру жүйесін жақсарту;

– дүниежүзілік ақпараттық білім кеңістігіне орта білім беру мен жоғары білім беру жүйесін сәйкестендіре отырып кіріктіру;

– білім берудің иллюстративтік түсіндірмелі жүйесін дамыта оқыту жүйесіне және оқыту үрдісінде оқушы шығармашылығына негізделген оқыту әдістерін пайдалануға түбегейлі көшу [8].

Жалпы білім беретін мектептерде бүгін белең алып отырған кемшіліктер баршылық: білім сапасының төмендігі;

– білім саласында мемлекет тарапынан реформалар жүргізілгенімен, оқыту нәтижесінің болмауы;

– директивалық құжаттар көптеп шығарылғанымен, оның мардымсыздығы;

– оқушылардың өздігінен білім алу дағдысының болмауы;

– оқушылардың және оқытушылардың бірлескен шығармашылық еңбегінің болмауы.

Пікірталас. Инновацияның жіктелуі негізінде білім беру мекемелерінің қызметіндегі туындайтын саналы педагогикалық-идея жүйесі жатыр. Мектеп өмірінде болып жатқан өзгерістер, олардың инновациялық бағытқа бет бұруы болашақ мұғалімдерді даярлаудағы әдістемелік өзгеріспен тығыз байланысты. Инновация көлемдігі оның жүйелілігі мен жіктелуін тудырады [9]. Ғылыми жолда бұл мәселе толық анықталмаған. Осындай мәселелердің шешімін іздеу жолында еңбектеніп жүрген ғалымның бірі О.Т.Хонерин. Ол инновацияны төмендегідей түрлерге жіктейді:

– модификациялы, яғни, педагог қауымның идеяларынан туындаған. Оған И.В.Волков, Е.Н.Ильин, С.Н.Лысенкова, В.Г.Шаталов секілді жаңашыл педагогтар кіреді;

– комбинаторлы;

– радикалды, инновациялық жолмен оқытудың модельдері, колледж.

Бір технологияның өзі әртүрлі атқарушылардың шеберлігіне байланысты, әрқилы жүзеге асырылуы мүмкін. Қазіргі кезде әдебиеттерден қазіргі заманғы білім берудің даму бағыты мен тенденцияларын қамтитын 50-ден астам педагогикалық технология әдістері қолданылып жүргендігі мәлім. Сондықтан, оқытудың жаңа технологияларын таңдауын М.М.Поташник ұсынған өлшемдері арқылы көрсетуге болады. Олар:

– елдің, аймақтың, қаланың талап-тілегі – мектепке әлеуметтік сұраныс;

– мектептің дамуы туралы мемлекеттік құжаттар;

– қазіргі ғылымның адам туралы жетістіктері мен табыстары;

– педагогикалық озат тәжірибе;

– мұғалімдердің, мектеп басшыларының іс-тәжірибесі, шығармашылығы, интуициясы;

– мектептің жұмыс үрдісі мен нәтижелерінің талдамасы [10, 5-17 бб.].

Бұдан педагогикалық технология барысында:

– алынып отырған технологияның мектептің мүмкіндігі мен нақты жағдайға сай болуы;

– жүйелілігі;

– тиімділігі т.б. ескерілуі керек деген қорытынды шығады.

Педагогикалық технология оқу үрдісімен – мұғалім мен оқушының іс-әрекетімен тығыз байланысты. Оның құрылымына төмендегілер кіреді:

а) тұжырымдық негізі;

ә) оқыту мазмұндық бөлімі:

– оқытудың нақты және жалпы мақсаты;

– оқу материалдарының мазмұны.

б) үрдістік бөлім – технологиялық үрдіс:

– оқу үрдісін ұйымдастыру;

– оқушылардың оқу қызметінің әдістері мен түрлері;

– мұғалімнің материалды меңгеруді басқарудағы іс-әрекеті;

– оқу үрдісінің диагностикасы [10, 17-21 бб.].

Қазіргі кезде қолданылып жүрген жаңа педагогикалық технологияның негізіне жататындар:

– әрбір оқушының жеке және дара ерекшеліктерін ескеру;

– оқушылардың қабілеттері мен шығармашылықтарын арттыру;

– оқушылардың өз бетінше жұмыс істеу, іздену дағдыларын қалыптастыру.

Жаңа педагогикалық технологиялар:

– ынтымақтастық педагогикасы;

– білім беруді ізгілендіру технологиясы;

– өткір мәселелі оқыту технологиясы;

– тірек сигналдары арқылы оқыту технологиясы;

– деңгейлеп саралап оқыту технологиясы;

– міндетті нәтижелерге негізделген саралап оқыту технологиясы;

– модульдік оқыту технологиясы;

– жобалап оқыту технологиясы [11, 21-38 бб.].

Ынтымақтастық педагогикасының негізгі мақсаты – талап ету педагогикасынан қарым-қатынас педагогикасына көшу, балаға ізгілік тұрғысынан қарау, оқыту мен тәрбиенің ажырамас бірлігі.

Ынтымақтастық педагогикасының ерекшеліктері:

– мұғалім – оқушы, оқушы – мұғалім, оқушы – оқушы;

– оқушы да субъект, мұғалім де субъект;

– оқушының жеке басындағы ізгілік қарым-қатынас;

– оқушы мен мұғалім арасындағы өзара түсінушілік, ынтымақтастық қарым-қатынас.

Білім берудің ізгілендіру технологиясының негізін қалаған Ш.А.Амонашвили. Білім берудегі ізгілендіру технологиясының мақсаты – баланы азамат етіп тәрбиелеу, оның танымдық күшін қалыптастыру және дамыту, баланың жаны мен жүрегіне жылулық ұялату [12, 39-46 бб.].

Түйткілді оқыту технологиясының негізгі мақсаты – оқушыны өз бетімен ізденуге үйрету, олардың танымдық және шығармашылық икемділіктерін дамыту. Түйткілді оқыту технологиясының ерекшеліктері:

- оқушының белсенділіктерін арттыру;
- оқу материалында баланы қызықтыратындай құпиясы бар мәселе туғызу;
- оқушы материалды сезім мүшелері арқылы қабылдап қана қоймайды, білімге деген қажеттілігін қанағаттандыру мақсатында меңгереді.

В.Ф.Шаталов тірек белгілері арқылы технологияның негізін қалады. Тірек белгілері арқылы оқыту технологиясы төмендегідей мақсатты көздейді:

- білім,білік, дағдыны қалыптастыру;
- барлық баланы оқыту;
- оқытуда жеделдету.

Тірек белгілері арқылы оқыту технологиясының ерекшеліктері:

- үнемі қайталау, міндетті кезеңдік бақылау, жоғары деңгейдегі қиыншылық, блокпен оқыту, тіректі қолдану;

- жеке бағдарлы қарым-қатынас, ықпал;
- ізгілік, еркімен оқыту;
- әроқушының жобасының жариялылығы, түзетуге, өсуге, табысқа жетуге жағдай жасау;

- оқыту мен тәрбиенің бірлігі.

Түсіндірме озық басқара оқыту технологиясының авторы жаңашыл мұғалімдердің бірі – ресейлік мұғалім С.Н.Лысенкова. Бұл технологияның негізгі мақсаты: барлық баланы табысты оқыту. Аталмыш оқыту технологиясы төмендегі ерекшеліктермен сипатталады:

- оқу материалдарының бірізділігі, жүйелілігі;

- саралау, әр оқушыға берілетін тапсырманың қолайлығы;

- бағдарламаның, кейбір тақырыптардың қиыншылығын жеңу, күрделі тақырыптарды біртіндеп оңайлату әдісін қолдану. Сабақты пысықтауға әуелі озаттар, сосын орташа оқитындар, ең соңынан үлгерімі нашар оқушылар қатыстырылады;

- бірте-бірте толық дербестікке жету;

- сыныпта қалыпты жағдай қалыптастыру: түсіністік, өзара көмек, ынтымақтастық қарым-қатынас орнату;

- оқушының қателігін ескерту, бірақ, еш жазаламау;

- үй тапсырмасы тек әр оқушының мүмкіндігіне қарай (әркім өзі орындай алатын жағдайда ғана) беріледі;

- білім, білік, дағдыны дамыта меңгерту;
- түсіндіруді қабылдау.

Міндетті нәтижелерге негізделген деңгейлеп-саралап оқыту технологиясы төмендегі ерекшеліктермен сипатталады:

- білімнің базалық деңгейінің барлық оқушылар үшін міндеттілігі;

- оқушыларға берілген тапсырманың саралануы: тапсырма оқушының күші жететіндей және қолайлы болуы шарт;

- білімнің базалық деңгейі оқытудың жаңа технологиясының механизмі ретінде оқушының бірте-бірте өрістей дамуына мүмкіншілік жасауы тиіс;

- оқушыға оқу деңгейін таңдауға ерік беру;

- оқушы өз мүмкіндігіне орай, тек міндетті деңгейден кем емес білім алуға ерікті.

Модульдік оқытудың өзегі – оқу модулі. Аталмыш модуль:

- ақпараттардың аяқталған блогынан;

- бағдарламаны табысты жүзеге асыру бойынша берілген мұғалімнің нұсқауларынан;

- оқушы іс-әрекетінің мақсатты бағдарламасынан тұрады.

Жеке адам психикасындағы қатынастардың сыры адам мінезіндегі мақсатты ниет-тілектерді жете түсініп, қажеттіліктерге қол жеткізуі үшін, дұрыс бағдар беріп отыруды қажет етеді. Қазіргі заманда топтағы әрекет ету қабілеті, сенімділік, көмектесуге дайын болу, сезімталдық, көзқарастың кеңдігі, шыдамдылық және өзін-өзі құрметтеумен қатар, ізденісті жеке қасиеттердің бірі болып табылады. Басқалармен өзара құрметке, коммуникацияға, ынтымаққа негізделген қарым-қатынас құрғысы келетіндердің бәріне осы қасиеттер қажет. Бұған қалай жетуге болады? Біздің өміріміздің бәсекелестік рухта өтуі де қиындық келтіреді.

Бәсекелестікте ұтылғандарға қарағанда жеңімпаздар аз болады. Қалай болғанда да жеңілудің болатынын түсіну өзіңе деген сенімсіздік пен әр түрлі үрей туғызады. Нәтижесінде, жеңімпаздар жеңілгендерге озбыр бола бастайды, сөзсіз олардың басқа адамдармен қарым-қатынасы қиындай бастайды. Бәсекелестік психологиялық жағынан тұйық етеді. Ерте ме, кеш пе, адамның өз күшіне деген сенімділігі жойылады.

Топтағы қарым-қатынас шектеулі уақыт аралығында, топ дамудың нақты кезеңдерінен өтетіндей ұйымдастырылады. Ойындар экономикалық, ұйымдастырушылық және басқа кәсіби мәселелері шешу іскерлігін жаттықтырады. Негізгі рөлдік ойындар жан-жақты психологиялық мәнге ие және мазмұнына қарамастан, кез-келген психологиялық мәселеге қолданылады. Қазіргі әлеуметтік-экономикалық жағдайда құнды болып табылатын мынадай адамгершілік қасиеттер қажет: шығармашылық энергия, беріктік, қайсарлық, сонымен бірге, командалық рух, әлеуметтік жауапкершілік сезімі және азаматтық батылдық. Тәжірибелік бөлімде қарастырылып отырған тапсырмалар осы қасиеттерді дамытуға көмектеседі.

Қарым-қатынастың барлық тәсілін толық қолдану ойдағыдай жақындасудың қосымша көзі болып табылады. Сөйлеумен бірге қарым-қатынастың сөзсіз (вербальды емес) “тілін” бөліп көрсетуге болады. Сөзсіз қарым-қатынасқа сипау, көру (көздің түйісуі), ымдау, біреудің ішкі дүниесін сезіну (үндемеу) жатады. Қарым-қатынас мәдениеті осы тілдерді білуге, жағдайға қарай оларды қолдану іскерлігіне, өзара әрекет бағытында оларды қолданудың психологиялық заңдылықтарын түсінуге ниеттенеді. Мысалы, сипап жанасу өзара жақындасудың дамуына ықпалын тигізеді, әріптесінің бағалауына әсер етеді.

Қарым-қатынас тілін дамыту (сипау, көру, ыммен) жаттығулары қатысушылардың коммуникациялық мәнерлілігін күшейту тәсілдерін сөзсіз арттырады. Сөзсіз

қарым-қатынас тілін жағдайға байланысты қолдануға және бір түрінен екіншісіне өту мүмкіндігіне жаттықтырады. Бұдан басқа, психогимнастикалық жаттығулар жағдайлардың дамуына мүмкіндік жасайды, осылайша, үйреншікті тілді қарым-қатынастан қол үзіп, психолог қатысушыларды бір-бірімен өздері үшін жаңа тәсілдермен қатынасты табуға мәжбүр етеді. Әсіресе, сипау қатынасының элементтерімен сөзсіз қарым-қатынас тапсырмаларын қолданудың жанама тиімділігі қатысушылар арасында психологиялық қашықтықтың тез қысқаруына ықпал етеді. Үнсіз қарым-қатынаста топ мүшелері өздерін көрсетеді және үнсіз қарым-қатынасқа түседі.

Сөзсіз қарым-қатынастың өзгешелігі – оның коммуникациялық негізгі құралы буырқанды сезімді ыммен немесе пантомимамен жеткізу, сонымен бірге, қандай да бір берілген тақырып бойынша нәрселермен айналы әрекет жасау. Қатысушылар жағдайды және басқа адамдарға қатынастарын тек ыммен және үнсіз жұғысумен жеткізеді. Үнсіз мінез-құлықты бақылау қиын болғандықтан, бұл жаттығулар құнды болып есептеледі. Жаттығулар тұтастай топ жағдайын немесе әр қатысушыны жеке алғанда өзгертуге бағытталған. Бұл жерде біреудің ішкі дүниесін буырқанды сезім жағынан түсіну (эмпатия) іскерлігін дамытуға, жүрек жылуын беруге арналған жаттығулар қарастырылады.

Алынған нәтижелер мен қорытынды: психогимнастикалық жаттығуларды өткізгенде төмендегі кезеңдерді есепке алған маңызды:

- топ жағдайын немесе әр қатысушыны өзгерту ниетін есепке алатын жаттығуды дұрыс тандау;
- топтың даму кезеңі, оның құрамы, мезгілі, одан әрі жұмыс жүргізудің мазмұны;
- жаттығуды орындау алдында топқа нұсқау беру, қалай орындалу керектігін көрсетуге немесе мысалмен дәйектеп суреттеуге болады;

– жаттығуды орындауға қызығушылық ең жоғарғы шегіне жетіп, төмендемей тұрған кезде жаттығуды аяқтауға болады;

– жаттығуды талдау.

Жоғарыда көрсетілген жаттығулардың негізгі мақсаттары – адамның тұлға ретінде дамуына және өмірде өз әлеуетін барынша көп қолдануына бағытталған. Бұл сабақтар адамның өзін-өзі тануына, әлеуметтік ортаға жылдам, қиындықтарды жеңе отырып бейімделуге көмектеседі және өзінің жеке ерекшеліктерін танып білуге жағдай жасайды.

Жаңа оқыту технологиясы, яғни, инновациялық оқыту, бұл – саналы түрде ұйымдастырылған оқыту үдерісінің проекцияланған түрі. Инновациялық оқытуға өту үшін, инновациялық технологияны, атап айтсақ, баламалы әдістемелерге, бағдарламаларға бағытталған әдіс-тәсілдерді қолдануды түсіндіреді. «Жұмыла көтерген жүк жеңіл» – дегендей, осылайша бірлесе

қызмет жасаған кезде әрбір адамның жеке тұлға болып қалыптасуы дұрыс деңгейде жүреді және өскелең ұрпақ ұлттық рухани мәдениетін танып, өмірден нақты орнын табады.

Модульдік оқыту білім мазмұны, білімді игеру қарқыны, өз бетінше жұмыс істей алу мүмкіндігі, оқудың әдісі мен тәсілдері бойынша оқытудың дербестігін қамтамасыз етеді. Барлық жаңа технологияның алдына қоятын мақсаты – оқушының жеке басының дара және дербес ерекшеліктерін ескеріп, олардың өз бетінше ізденуін арттырып, шығармашылықтарын қалыптастыру.

Қазіргі уақытта Қазақстан Республикасы тәуелсіз мемлекет ретінде өзін дамытудың тиімді жолдарын қарастыру үстінде. Қазіргі кезеңде Қазақстан халықтарының ұлттық-мәдени сұраныстарын, даму қажеттіліктерін есепке ала отырып, білім беру саласына қатысты талаптар мен сұрақтарды өздігінен шешуге мүмкіндік алды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

- [1] Нағымжанова Қ.М. Педагогика: Оқулық. – Алматы, 2010. – 340 б.
- [2] Щербакова Т.Н. Теоретические основы организации обучения в начальных классах. Педагогические технологии: Учебное пособие для студентов учреждений среднего профессионального образования / В.П.Сергеева, Э.К.Никитина, Т.Н.Щербакова / Под ред. В.П.Сергеева. – М.: ИЦ Академия, 2013. – 320 с.
- [3] Беспалько В.П. Слагаемые педагогической технологии: Учебник. – М.: Педагогика, 1989. – 340 с.
- [4] Бегалиева С.Б., Оралбекова А.К. Информационно-коммуникационные технологии как ресурсы инклюзивного образования // Педагогика и психология. – 2019. – № 1(38). – С.98-104.
- [5] Bell Arthur H., Smith Dayle M. Management Communication Wiley: 2 edition, 2005. – 560 p.
- [6] Гогоберидзе А.Г. Детство с музыкой: Современные педагогические технологии музыкального воспитания и развития детей раннего и дошкольного возраста: Учебно-методическое пособие / А.Г. Гогоберидзе. – СПб.: Детство-Пр., 2013. – 656 с.
- [7] Alexander, S. An evaluation of innovative projects involving communication and information technology in higher education // Higher education research and development, – N.Y. Vol. (18) 2, June 1999. – pp.173-183.
- [8] Загвязинский В.И. Теории обучения и воспитания: Учебник / В.И.Загвязинский. – М.: Академия, 2013. – 256 с.
- [9] Атемаскина Ю.В. Современные педагогические технологии в ДОУ: Учебно-методическое пособие / Ю.В.Атемаскина. – СПб.: Детство Пресс, 2012. – 112 с.
- [10] Патракеев В.Г. Педагогические технологии коррекционно-развивающего обучения школьников со сниженными учебными возможностями: Научное издание / В.Г.Патракеев. – М.: УЦ Перспектива, 2013. – 164с.
- [11] Активные и интерактивные образовательные технологии (формы проведения занятий) в высшей школе: Учебное пособие / Сост. Т.Г.Мухина. – Н. Новгород: ННГАСУ, 2013. – 97 с.
- [12] Гуслова М.Н. Инновационные педагогические технологии: Учебное пособие для студентов учреждений сред. проф. образования / М.Н.Гуслова. – М.: ИЦ Академия, 2013. – 288 с.

References

- [1] Nagymzhanova K.M. Pedagogika: Okulyk. – Almaty, 2010. – 340 b.
- [2] Shcherbakova T.N. Teoreticheskie osnovy organizatsii obucheniya v nachal'nykh klassakh. Pedagogicheskie tekhnologii: Uchebnoe posobie dlya studentov uchrezhdenij srednego professional'nogo obrazovaniya / V.P.Sergeeva, E.K.Nikitina, T.N.Shcherbakova / Pod red. V.P.Sergeeva. – M.: IC Akademiya, 2013. – 320 c.
- [3] Bespal'ko V.P. Slagaemye pedagogicheskoy tekhnologii: Uchebnik. - M.: Pedagogika, 1989. – 340 s.
- [4] Begalieva S.B., Oralbekova A.K. Informacionno-kommunikacionnye tekhnologii kak resursy inklyuzivnogo obrazovaniya // Pedagogika i psihologiya. – 2019. – № 1(38). – S.98-104.
- [5] Bell Arthur H., Smith Dayle M. Management Communication Wiley: 2 edition, 2005. – 560 p.
- [6] Gogoberidze A.G. Detstvo s muzykoj: Sovremennye pedagogicheskie tekhnologii muzykal'nogo vospitaniya i razvitiya detej rannego i doshkol'nogo vozrasta: Uchebno-metodicheskoe posobie / A.G. Gogoberidze. – SPb.: Detstvo-Pr., 2013. – 656 c.
- [7] Alexander, S. An evaluation of innovative projects involving communication and information technology in higher education // Higher education research and development, – N.Y. Vol. (18) 2, June 1999. – pp.173-183.
- [8] Zagvyazinskij V.I. Teorii obucheniya i vospitaniya: Uchebnik / V.I.Zagvyazinskij. – M.: Akademiya, 2013. – 256 s.
- [9] Atemaskina Yu.V. Sovremennye pedagogicheskie tekhnologii v DOU: Uchebno-metodicheskoe posobie / Yu.V.Atemaskina. – SPb.: Detstvo Press, 2012. – 112 c.
- [10] Patrakeev V.G. Pedagogicheskie tekhnologii korrekcionno-razvivayushchego obucheniya shkol'nikov so snizhennymi uchebnymi vozmozhnostyami: Nauchnoe izdanie / V.G.Patrakeev. – M.: UC Perspektiva, 2013. – 164 c.
- [11] Aktivnye i interaktivnye obrazovatel'nye tekhnologii (formy provedeniya zanyatij) v vysshej shkole: Uchebnoe posobie / Sost. T.G.Muhina. – N. Novgorod: NNGASU, 2013. – 97 s.
- [12] Guslova M.N. Innovacionnye pedagogicheskie tekhnologii: Uchebnoe posobie dlya studentov uchrezhdenij sred. prof. obrazovaniya / M.N.Guslova. – M.: IC Akademiya, 2013. – 288 c.

Значимость использования новых технологий в сфере образования

Г.Абдикаримова¹, А.Турсынбаев², А.Тастанов³, У.Алимкулова², Э.Абдрашова²

*¹Казахский национальный педагогический университет имени Абая
(Алматы, Казахстан)*

²Университет Шымкент (Шымкент, Казахстан)

*³Международный университет туризма и гостеприимства
(Туркестан, Казахстан)*

Аннотация

Всемерное развитие сегодняшнего научно-технического прогресса, которая тесно связана с автоматизацией и компьютеризацией производства в переходное время, обновление содержания и методов обучения, улучшение качества знаний у учащихся посредством освоения основ науки и максимального приближения знаний к мировым стандартам является проблемой государственного уровня. Решение вышеозначенных проблем связано с материальной базой школы, составлением на научно-методической основе учебно-методических пособий, организации педагогами учительского труда на основе новых технологий, а так же, педагогическому единству руководства школы, умению организовать учебно-воспитательного процесса с современными требованиями. Развитие науки и технического прогресса, начало цивилизованного мира, изменение общества, привели к появлению больших возможностей по обновлению через учебники, содержания знания. Каждый учитель обязан готовить образованного, делового, имеющего совесть и человеческие качества, культурно совершенствованного и всесторонне подготовленного поколения, безмерно любящего свою Родину. Для этого, педагог должен четко организовать, с использованием комплексного плана с различными приемами и методами на уроках, свой научно-методический уровень читаемых дисциплин и в итоге достичь желаемых результатов. В данное время в практику школы успешно вводятся высоко котируемые новые технологии, которые совершенствуют учебный процесс.

Ключевые слова: учебный процесс, инновационные технологии обучения, комплекс методов.

Significance of using new technologies in the education area

G. Abdikarimova¹, A. Tursynbaev², A. Tastanov³, U. Alimkulova², E. Abdrashova²

¹*Abay University (Almaty, Kazakhstan),*

²*University Shymkent (Shymkent, Kazakhstan),*

³*International University of Tourism and Hospitality (Turkestan, Kazakhstan)*

Abstract

The comprehensive development of today's scientific and technological progress, which is closely connected with the automation and computerization of production in transition, updating the content and teaching methods, improving the quality of knowledge among students through mastering the fundamentals of science and maximizing the approximation of knowledge to world standards, is a state-level problem. The solution to the above problems is associated with the material base of the school, the compilation of teaching aids on a scientific and methodological basis, the organization of teacher work by teachers on the basis of new technologies, as well as the pedagogical unity of the school's leadership, the ability to organize the educational process with modern requirements. The development of science and technological progress, the beginning of the civilized world, the change in society, led to the emergence of great opportunities for updating through textbooks, the content of knowledge. Each teacher is obliged to prepare an educated, business-oriented, having a conscience and human qualities, culturally improved and comprehensively prepared generation, immensely loving his homeland. To do this, the teacher must clearly organize, using a comprehensive plan with various techniques and methods in the lessons, his scientific and methodological level of the disciplines taught and ultimately achieve the desired results. At this time, highly-quoted new technologies that improve the educational process are being successfully introduced into the school's practice.

Keywords: educational process, innovative teaching technologies, a set of methods.

Редакцияға 29.09.2020 қабылданды.

МРНТИ 14.35.07

Г.И. ЧЕМОДАНОВА¹, С.В. ВЛАСЕНКО²

¹*Северо-Казахстанский университет имени М. Козыбаева
(Петропавловск, Казахстан)*

²*Кокшетауский университет имени А. Мырзахметова (Кокшетау, Казахстан),
galina_chem@mail.ru; sveta_vlasenko@mail.ru
<https://doi.org/10.51889/2020-4.2077-6861.09>*

**СОЗДАНИЕ КОЛЛАБОРАТИВНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО ПРОСТРАНСТВА
В УСЛОВИЯХ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ**

Аннотация

Статья посвящена проблеме организации коллаборативной образовательной среды в условиях дистанционного обучения. Автор приводит сущностную характеристику понятия «коллаборативная среда», представляющую собой инновационный подход в подготовке будущих специалистов. Под коллаборацией подразумевается совместное решение поставленной задачи с учетом погружения участников в общий коммуникативный контекст. К приоритетным аспектам создания коллаборативного образования автор относит использование возможностей коммуникационно-образовательных технологий для структурирования обучающей информации, представления ее в различных форматах, разработки методических указаний, служащих своеобразным сопровождением успешного выполнения заданий, предусмотренных программой дисциплины. Коллаборация рассмотрена и как специфическая форма взаимодействия и сотрудничества, которые могут быть использова-